

MBD 2019, 8 (2): 116 – 122

<https://dergipark.org.tr/mbd>

ISSN 2146-7420

© Mesleki Bilimler Dergisi (MBD)

Accepted date: Ekim 2019

Servet SAY¹

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN(AB) ÖRGÜT YAPISI İÇERİSİNDE BULUNAN MALİ KURUMLAR

ÖZ

Avrupa Birliği'nin (AB) resmi internet sitesinde yapılan tanımlamaya göre AB, demokratik Avrupa ülkelerinden oluşan, vatandaşlarının hayatını iyileştirmek ve daha iyi bir dünya yaratmak için çalışan bir ailedir. Bugün dünyanın en ileri ekonomik bütünleşme aşamasındaki bölgesel blok olan AB, en son Hırvatistan'ın da katılımıyla 28 üyeli bir birlik haline gelmiştir. AB'nin zaman içinde gösterdiği performansla uluslararası ekonomide ulaştığı güç, diğer ülkeler için bu oluşum içinde yer almayı istemelerine sebep olmaktadır. AB mali yardımı, aday ülkeleri, birliğin kurallarına, politikalarına ve standartlarına daha yakın hale getirmekte ve böylece vatandaşları için daha iyi bir yaşam kalitesi sağlamaktadır. AB, Birleşik Devletler gibi bir federasyon değildir. Aynı zamanda Birleşmiş Milletler'e benzer hükümetler arasında bir iş birliği organizasyonu da değildir. Bu anlamda AB için kendine özgü bir yapısı vardır yani benzersizdir denilebilir. Bu çalışmada AB'yi benzersiz kılan kurumsal yapısından bahsedilerek mali kurumları hakkında bilgi verilecektir.

Anahtar Kelimeler: AB, Üye Devlet, Mali Kurumlar

FINANCIAL INSTITUTIONS WITHIN THE ORGANIZATIONAL STRUCTURE OF THE EUROPEAN UNION(EU)

ABSTRACT

According to the European Union's (EU) official website, the EU is a family of democratic European countries that works to improve the lives of their citizens and to create a better world. The EU, the regional bloc at the most advanced economic integration stage of the world, has become a 28-member union with the participation of the latest Croatia. With the EU's performance over time, the power that it has achieved in the international economy causes it to want to take part in this process for other countries. EU financial assistance makes the candidate countries closer to the rules, policies and standards of the union and thus provides a better quality of life for their citizens. The EU is not a federation like the United States. It is also not a cooperation organization between governments similar to the United Nations. In this sense, it has a unique structure for the EU. In this study, the institutional structure which makes the EU unique will be discussed and financial institutions will be informed.

Keywords: EU, Member Countries, Financial Institutions

¹ Öğr. Gör., Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Bölümü, servetsay@selcuk.edu.tr

1. GİRİŞ

Avrupa Birliği (AB), kendine has işleyişı olan ekonomik ve siyasi bir birliktir. Belirli alanlarda aynı standartları, aynı politikaları ve aynı yasaları uygulama hususunda anlaşmış üye devletlerden oluşur. Aldığı kararlar hukukun egemenliği ilkesine dayanır ve bazı anlaşmalar yoluyla uygulanır. AB siyasi, mali ve hukuki alanlarda oluşturduğu kurumları aracılığıyla çalışır.

Avrupa Birliği barışı korumak, ekonomik ve sosyal ilerlemeyi pekiştirmek amacı ile bir araya gelmiş 25 Üye Devletten oluşmaktadır. Birliğin içinde ortak kurumları bulunan üç Topluluk yer alır. İlki 1951 tarihli Paris Antlaşması ile kurulmuş olan Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'dur (AKÇT). Daha sonra 1957 tarihli Roma Antlaşması'yla Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu (EURATOM) kurulmuştur. Topluluklar bu sürecin sonunda üye devletler arasındaki bütün iç sınırları kaldırarak tek bir pazar kurmuşlardır. 1992'de Maastrich'te imzalanan Avrupa Birliği Antlaşması ile ekonomik ve parasal birlik doğrultusunda ilerleyen ve belirli alanlarda hükümetler arası işbirliğini içeren bir Avrupa Birliği kurulmuştur. Avrupa Birliği'ni ise benzeri ekonomik birlikler veya işbirliği yaptığı kuruluşlardan ayıran en büyük özellik kurumsal yapısıdır. Birliği yöneten kurumlar şunlardır: Demokratik yollarla seçilen Parlamento, Üye Devletleri temsil eden ve Bakanlardan oluşan Konsey, Avrupa Devlet ve Hükümet Başkanları Doruğu, Antlaşmaların koruyucusu olan Komisyon, Topluluk hukukuna uyulmasını sağlayan Adalet Divanı ve Birliğin Mali yönetimini izleyen Sayıştay. Ayrıca ekonomik, sosyal ve bölgesel çıkar gruplarını temsil eden çeşitli danışma kurulları vardır. Birliğin dengeli gelişimine katkıda bulunan projelerin finansmanını kolaylaştırmak amacıyla kurulmuş olan bir Avrupa Yatırım Bankası bulunmaktadır. Bunlardan başka Avrupa Para Enstitüsü, Avrupa Merkez Bankası ve denetleme kurumu ve şikayet mercii olan Ombudsman bulunmaktadır (<http://akademikperspektif.com>,2018).

2. AB'NİN KARAR ALMA SÜRECİNDEN SORUMLU KURUMLARI

Üye Ülkeler, ortak menfaat içeren belirli konulardaki kararların Avrupa düzeyinde demokratik olarak alınabilmesi için egemenliklerinin bir kısmını devrettikleri ortak kurumlar kurmuşlardır. Bu sayede, birbiriyle bağlantılı modern dünyanın pek çok problemi ile ulusal yerine bölgesel düzeyde daha iyi mücadele edilir. AB politikaları, üç temel kurum tarafından alınan kararlar sonucu belirlenir (ÜB, 2018):

- Avrupa Birliği Konseyi (üye devletleri temsil eder);
- Avrupa Birliği Parlamentosu (vatandaşları temsil eder); ve
- Avrupa Komisyonu (ortak Avrupa menfaatini gözeten siyasi olarak bağımsız organ).

Bu kurumsal üçgen, AB'nin her yerinde uygulanan yasa ve politikaları oluşturur. Prensipte yeni yasaları öneren Komisyon'dur, fakat bunları kanunlaştıran Parlamento ve Konsey'dir. Avrupa Adalet Divanı 'Avrupa Hukuku'nu gözetir ve Avrupa Birliği Sayıştay Birliğin faaliyetlerinin finansmanını kontrol eder.

2.1. AB Konseyi

Bakanlar Konseyi, Avrupa Birliği'nin etkinlik alanında ortak karar alınması amacıyla ulusal hükümetlerin temsilcilerinin oluşturduğu bir kurumdur. Genellikle dışişleri bakanlarının ya da ekonomiden sorumlu bakanların katıldığı Konsey toplantıları özellikli konular ele alınmaktadır

Konsey toplantılarında ilgili bakanlar ulusal düzeyde çeşitli üye ülkeler arasında çıkar çatışmasına neden olabilecek konuları ele alarak ortak çözümler ortaya koymaya çalışırlar. Konsey bu şekilde hem ulusal politikaların eşgüdümünü hem de Kurucu Antlaşmaların yürütülmesini sağlar (Canbolat, 2002: 153).

Bakanlar Konseyi, dış ilişkilerden sorumlu Komisyon yetkilisinin katılımı ile Dış işleri Bakanları düzeyinde ayda bir kez toplanmakta ve bu toplantılarda, Avrupa Birliğinin ikinci sütununu oluşturan Ortak Dış Politika ve Güvenlik Politikası da dâhil olmak üzere Avrupa Birliği sorunları

ele alınmaktadır. Ele alınan konu ve gündeme göre, kimi zaman Dışişleri Bakanları kimi zaman da Maliye ve Çevre Bakanları Konseyin üyeleri olmaktadır. Bu şekilde Bakanlar Konseyi, 9 farklı şekilde toplanabilmektedir (Ülger, 2003: 65; Büyükçiçek, 2017: 43-44):

- Genel İşler ve Ekonomik İlişkiler Konseyi – Dışişleri Bakanları
- Ekonomik ve Mali İşler Konseyi – Maliye ve Ekonomi Bakanları
- Adalet ve İçişleri Konseyi – Adalet veya İçişleri Bakanları
- Çalışma, Sosyal Güvenlik, Sağlık ve Tüketicinin Korunması Konseyi – Üye Ülkelerin ilgili bakanları
- Rekabet Konseyi – ilgili bakanlar
- Taşımacılık, Telekomünikasyon ve Enerji Konseyi – ilgili bakanlar
- Çevre Konseyi – Çevre Bakanları
- Tarım ve Balıkçılık Konseyi – ilgili Bakanlar
- Eğitim, Gençlik ve Kültür Konseyi – Milli Eğitim ve
- Gençlik Bakanları

2.2.Avrupa Parlamentosu

Avrupa Parlamentosu, 1957 tarihli Roma Antlaşması'nda belirtilen ifadesiyle "Avrupa Topluluğu tarafından bir araya getirilen devletlerin insanları"ni temsil eden bir kurumdur (Bozkurt vd., 2001: 53).

AP, vatandaşları temsil eder. Birlik vatandaşlarından veya bir üye devlette ikamet eden gerçek kişiler ile merkezi bir üye devlette bulunan bütün tüzel kişiler, tek başlarına ya da diğer vatandaşlar ya da kişilerle birlikte topluluğun faaliyet alanına giren ve kendisini doğrudan ilgilendiren bir konuda Parlamente'ye şikâyetle bulunabilir (Tuğgun, 2016: 53).

Avrupa Parlamentosu, Avrupa Birliği'nin danışma organıdır. Klasik parlamentolardan farklı olarak Avrupa Parlamentosu'nun esas görevi "yasama" değildir. Son yıllarda Avrupa Birliği içerisinde parlamentonun görev ve yetkilerinde artış gözlemlense de bu durum danışma görevinden öteye gidememektedir (Büyükçiçek, 2017: 47).

AP ulusal parlamentolardan farklı olarak gerçek anlamda yasama organı gibi faaliyet gösteren bir kurum olmasa da, Maastrich ve Amsterdam Antlaşmalarında yapılan değişikliklerle salt danışma görevinden ulusal parlamentolara benzer bir yasama görevine kavuşmuştur. Parlamente'nin Komisyonun atamalarını onaylaması Konseyle bütçe yetkisini paylaşması gibi birçok farklı görevi vardır (Watts, 2007: 168).

Parlamente'nin karar alma sürecindeki etkinliğini ve gücünü belirleyen temel faktör ise karar alınacak konunun içeriğine göre belirlenen karar alma yöntemidir. Bu yöntemlerden işbirliği usulü ve ortak karar usulü ilk zamanlarda karar alma sürecinde etkin bir gücü olmayan Parlamente'nin yetkilerini arttırmıştır. Özellikle ortak karar usulüyle işgücünün serbest dolaşımı, tüketicilerin korunması, eğitim kültür ve trans- Avrupa ağları gibi konularda Parlamente yetkili bir kurum niteliğine bürünmüştür. Danışma usulü de Parlamente'nin görüşlerinin Komisyon tarafından öncelikle dikkate alınmasını gerektirmiştir. Ancak karar sonuçlarını etkilemesi açısından bu yöntemler karşılaştırıldığında ortak karar usulünde danışma usulüne göre Parlamente'nin gücünün daha fazla olduğu görülmektedir (Thomson ve Hosli, 2006: 413).

Avrupa Parlamentosu, aynı zamanda kendini "bütünleşmenin motoru" saymaktadır. Bununla bağlantılı olarak Parlamente; üye ülkelerin sınırlarında kontrollerin kaldırılması, iç pazarda sosyal dengenin sağlanması, işsizliğin önlenmesi ve Birlik düzeyinde dengeli büyümenin gerçekleştirilmesi gibi herkese yarar sağlayıcı bazı iyileştirmeler için harekete geçmektedir (Genç, 1993: 25).

2.3. Avrupa Komisyonu

Topluluğun uluslar üstü niteliğinin en belirgin olduğu kurum olan Avrupa Komisyonu, topluluk ortak menfaatlerini gözetmek ve antlaşmaların uygulamasını sağlamakla görevlidir. Avrupa Komisyonu, her bir üye ülkeden seçilen ve "Komiser" adı verilen komisyon üyeleri ile komisyon başkanından oluşur. Bu kişilerin görev süresi 5 yıldır ve bu süre yenilenebilir. Komisyon Başkanı, Konseyin devlet ve hükümet başkanları düzeyindeki oluşumunda, AP seçimleri dikkate alınarak ve danışmalar yapılmak suretiyle nitelikli çoğunlukla belirlenerek parlamentoya önerilir ve Parlamento üyelerinin çoğunluğu tarafından seçilir. Başkanın belirlenmesinden sonra Konsey üye ülkelerin tekliflerine uygun olarak, Başkanla birlikte verdiği ortak kararla, komiserleri belirler. Başkan ve Komiserler heyet halinde Parlatentonun onayına sunulduktan sonra, Konsey tarafından nitelikli çoğunlukla atanırlar. Komiserler görev süreleri boyunca üye devlet hükümetlerince görevden alınamazlar ve AP'nin de komiserleri tek tek görevden alma yetkisi yoktur. Ancak güvensizlik oyu ile Komisyonun heyet halinde görevden alınması mümkündür. Komisyon, politikalar (tarım, balıkçılık gibi ortak politikalar), dış ilişkiler (ticaret, kalkınma, genişleme vs.), genel hizmetler (istatistik, basın, yayın, vs.) ve iç hizmetler (bütçe, çeviri, hukuk servisi, vs.) olmak üzere çeşitli bölümlere ayrılarak örgütlenmiştir (Erhan vd., 2009: 60).

Komisyon'un görevi dört başlık altında toplanabilir (Çalış vd., 2006: 238):

- Kurucu Antlaşmaların Uygulanmasını Sağlamak: Komisyon Adalet Divanı ile birlikte Antlaşmalar temelinde alınan kararların tüm üye devletlerde gerektiği gibi doğru biçimde uygulanmasını gözetir.
- Yasa Hazırlamak: Komisyon yasama sürecinde inisiyatif hakkına sahiptir. Topluluk politikalarının tasarlayıcısıdır. Süreci başlatmada tek yetkilidir.
- Yürütme: Birliğin yürütme organı olarak Parlamento ve Konsey tarafından alınan kararların ulusal ve yerel otoriteler tarafından uygulanmasını gözetir ve gerekli müdahalelerde bulunur. Tespit edilen politikaların takipçisi ve koordinatörüdür.
- AB'nin Temsili: Komisyon Başkanı, Birlik temsilcisi sıfatıyla, uluslararası alanda korumakla yükümlü olduğu Birlik çıkarları doğrultusunda faaliyet göstermektedir. Bu şekilde uluslararası arenada üye devletler tek bir ağızdan aktif olarak temsil edilmektedir.

3. AB'NİN MALİ KURUMLARI

Bu bölümde AB'nin mali ve finansal konularından sorumlu üç organı aşağıda detaylandırılmıştır:

3.1. Sayıştay

Avrupa Birliği Sayıştay, Birliğin tüm gelir ve giderlerini inceler, işlemlerinin hukuka ve usule uygunluğunu temin eder. Sayıştay denetimi, gelir ve giderlerin hukuka uygunluğu ile düzenliliğini ve iyi bir mali idareyi sağlamaya yöneliktir. Avrupa Sayıştay her bir üye devletten birer üye olmak üzere 28 üyeden oluşmaktadır. Üyeler, Konsey tarafından Parlamento'ya danışıldıktan sonra, 6 yıllık bir süre için tayin edilir. Bu üyeler, kendi ülkelerinde denetim kurumlarında çalışan veya çalışmış ve bu görev için özel niteliğe sahip kişilerin arasından seçilir. Sayıştay üyelerinin bağımsızlığı ve tarafsızlığı güvence altına alınmıştır (Avrupa Birliği Başkanlığı, 2018).

Sayıştay, antlaşmalarla belirlenen mali yükümlülükleri yerine getirmemek suretiyle AB'yi zarara uğrattığına kanaat getirmesi halinde Komisyon aleyhine Avrupa Toplulukları Adalet Divanı'na dava açma hakkına sahiptir. 1997 yılında imzalanan Amsterdam Antlaşması ile Sayıştay'a Bakanlar Konseyi ve Avrupa Parlatentosu'na rapor sunma yetkisi verilmiş, ayrıca

denetleme yetkisi kapsamında Avrupa Birliği'nin üçüncü ülkelerdeki temsilcilikleri ve Avrupa Yatırım Bankası tarafından yönetilen fonlar da dâhil edilmiştir (Büyükççek, 2017: 50).

Sayıştay karar alma sürecinde etkin olan bir kurum değildir. Ancak fonların AB kurumları tarafından yönetimini denetleme ve bu konuda rapor hazırlayıp sunma yetkisine sahip olması, Sayıştayı karar alma sürecinin aktörleriyle etkileşimi çerçevesinde önemli bir kurum yapmaktadır (Tuygun, 2016: 60).

3.2. Avrupa Yatırım Bankası

Avrupa Yatırım Bankası'na Avrupa Birliğinin finans kurumudur ve Birliğin hedeflerini gerçekleştirmesine yardımcı olacak yatırımların finanse edilmesi amacıyla kurulmuştur. Banka'nın görevi, Antlaşma'nın 309. maddesinde, Birliğin çıkarı doğrultusunda iç pazarın dengeli ve düzgün gelişimine katkı sağlamak olarak belirtilmektedir. Banka bu anlamda sermaye piyasasından ve öz kaynaklarından yararlanarak kazanç amacı gütmeksizin kredi vermek suretiyle bazı alanlardaki projelerin finanse edilmesini sağlar (Avrupa Birliği Başkanlığı, 2018)

Bankanın merkezi ise Lüksemburg'dadır. AB üyesi her ülkeden çalışanın yer aldığı bankada, Banka yönetimi, AB üyesi ülkeler tarafından gerçekleştirilmekte olup kredilerin verilmesinde söz sahibi olan "Guvernörler Kurulu" AB üyesi ülkelerin maliye bakanlarından oluşmaktadır. Avrupa Yatırım Bankası orta ve büyük ölçekli firmalara yatırımlarında garanti ve kredi sağlama, üye devletler tarafından alt yapı yatırımlarının gerçekleştirilmesinde kaynak sağlayıcı olarak görülmektedir. AB karar alma sürecinde ise (görüş bildirme de dâhil doğrudan bir etkinliği olmayan banka) üye ülkelerin Komisyon, Parlamento ve Konseydeki ağırlığına göre yer alan bir kurumdur (Tuygun, 2016: 62).

Dünyanın en itibarlı borç alan finans kurumu olmasından dolayı, Avrupa Yatırım Bankası'na uluslararası rating kuruluşları tarafından en yüksek kredi sınıflandırması olan 'AAA' verilmektedir. Yüksek kredibilitesi nedeniyle banka, faaliyetlerini yürütebilmesi için büyük miktarlarda ve son derece elverişli şartlarda kaynak temin edebilmektedir (<https://www.paraborsa.net>, 2018).

3.3. Avrupa Merkez Bankası

Avrupa'da ilk defa Bretton Woods Sistemi'nin çökmesiyle başlayan parasal entegrasyon çabaları, 1999 yılında ekonomik ve parasal birliğin kurulmasıyla nihai amacına ulaşmıştır. Avrupa Merkez Bankası, Parasal Birlik hedefinin son aşamasında 1 Haziran 1998 tarihinde kurulmuştur. Avrupa Merkez Bankaları Sisteminin bir parçası olup, bu sistemin içerisinde tüm APB üyesi ülkelerin merkez bankaları da mevcuttur (<https://www.academia.edu>, 2018).

Merkez bankası para politikası konusunda uygun gördüğü politikaları uygulamakta tamamen bağımsız hareket eden bir kurum olarak kabul edilmektedir. Bankanın karar yapım sürecinde, Euro bölgesindeki çıkar gruplarının etkisinin yanı sıra çeşitli ulusal ve AB politik birimlerinin banka ile kurduğu etkileşimin büyük rolü bulunmaktadır (Kaltenthaler, 2006:10).

Avrupa Merkez Bankası bağımsız bir statüye sahiptir ve ortak bir merkez bankası gibi hareket ederek Birliğin para politikasında aktif rol oynar. Parasal Birliğe dâhil olan ülkelerin merkez bankaları bağımsızlıklarını yitirmiştir ve Avrupa Merkez Bankasının birer şubesi olarak görevlerine devam etmektedirler (Erdem ve Ulucak, 2014: 28). Bu özellik Alman sisteminden alınmıştır Bankanın tam olarak bağımsızlığının sağlanabilmesi için bankanın icra kurulunda yer alan üyeler sekiz yıllığına atanırlar ve söz konusu bu süre yenilenmemektedir. Yani sekiz yılsonunda icra kurulunda yer alan herhangi bir üyenin yeniden aynı göreve atanması söz konusu değildir. Dolayısıyla, burada görev yapan üyelerin tekrar aynı göreve gelmek amacıyla siyasetçilerle aralarını iyi tutmak ve onların istemleri yönünde hareket etmek gibi bir

durumları söz konusu değildir. Böylece bankanın tüm kararlarında tamamen bağımsız olarak hareket edebilme olasılıkları mevcuttur. Bankanın yürürlüğe girip göreve başladığı zaman tarihsel açıdan hiçbir tecrübesi yoktu. Euronun yönetimi konusunda uygulayacağı politikaların AB'nde ne gibi etkiler yaratabileceği konusunda hiçbir deneyimi olmayan AMB, bir anlamda kendi tarihini ve saygınlığını oluşturmaktadır(Özdeşer, 2015: 473-474).

Maastricht Antlaşması'na göre, ESCB'nin birincil amacı fiyat istikrarını sağlamaktır. Diğer görevleri ise başlıklar halinde şu şekilde sıralanabilir:

- Tek Para Politikasını tanımlamak ve uygulamak,
- Döviz işlemlerini yürütmek,
- Üyelerin resmi döviz rezervlerini tutmak ve yönetmek,
- Ödeme sistemlerinin etkin işlemlerini sağlamak,
- Likiditeyi sağlamak

Tam bağımsız çalışan Avrupa Merkez Bankası'na, üye ülkelerin hükümetleri, hiçbir şekilde müdahale edemez ve etkileyemezler. Buna rağmen banka, AB üye ülkeleri hükümetleri ve merkez bankaları ile yakın bir iş birliği çerçevesinde çalışır.

4. SONUÇ

1992'de Maastrich'te imzalanan Avrupa Birliği Antlaşması ile ekonomik ve parasal birlik doğrultusunda ilerleyen ve belirli alanlarda hükümetler arası işbirliğini içeren bir Avrupa Birliği kurulmuştur.

Avrupa Birliği, kendine özgü işleyişi olan ekonomik ve siyasi bir ortaklıktır. Belli alanlarda aynı standartları, aynı politikaları ve aynı yasaları uygulama konusunda anlaşmış üye devletlerden oluşur. Aldığı kararlar hukukun egemenliği ilkesine dayanır ve birtakım anlaşmalar yoluyla uygulanır. AB siyasi, mali ve hukuki alanlarda oluşturduğu kurumları aracılığıyla çalışır.

Avrupa Birliği bölgesel bir örgüt olarak kurumsallaşmış ulus üstü karar yapım sürecine sahip bir örgüttür ve AB içinde çıkar grupları birbirleriyle ve AB karar alma mekanizmasındaki fonksiyonları ve yetkilerine göre AB kurum ve organlarıyla etkileşim kurmaktadır. AB'nin asli kurumları, Avrupa Parlamentosu, Avrupa Konseyi ve Avrupa Komisyonu'dur. AB'nin mali kurumları ise Sayıştay, Avrupa Yatırım Bankası, Avrupa Merkez Bankası'dır. AB bu özellik ve kurumsal çerçevesi ile ulus ötesi çıkar grubu sisteminin nasıl gelişeceğine ilişkin birçok göstergeyi içinde barındırmaktadır.

KAYNAKLAR

AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI, https://www.ab.gov.tr/_45633.html

https://www.ab.gov.tr/_45638.html

<http://akademikperspektif.com/2011/04/07/avrupa-birligi-kurumlari-nelerdir/>

<http://www.uib.org.tr/tr/ihracat-ihracat-rehberi-avrupa-birligi-ab-hakkinda-avrupa-birligi-kurumlari.html>

<https://www.paraborsa.net/i/avrupa-yatirim-bankasi-nedir/>

BOZKURT, E., Özcan, M. ve Köktaş, A, Avrupa Birliği Hukuku, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2001.

BÜYÜKÇİÇEK, M., Avrupa Birliği, Konya, Dizgi Ofset, 2017.

CANBOLAT, İ., S., Avrupa Birliği Uluslar üstü Bir Sistemin Tarihsel, Teorik, Kurumsal, Jeopolitik Analizi, İstanbul: Alfa Yayınevi, 2002.

- ÇALIŞ, Şaban H., Şehnaz Bağcı, Önder Kutlu, "Avrupa Birliği: Tarihi, Kurumları ve Niteliği", Şaban H. Çalış, Birol Akgün, Önder Kutlu (der), Uluslararası Örgütler ve Türkiye, Konya: Çizgi Kitabevi, Şubat 2006.
- ERDEM E., ULUCAK R., "Avrupa Birliğinde Parasal Süreç Ve Euro Krizi", Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt. XXXIII, No. 1, 2014, ss. 19-42.
- ERHAN, Ç., KIZILIRMAK, A.B., OLCAY, C.A., 2009. Avrupa Birliği: Temel Konular, İmaj Yayınevi, Ankara.
- GENÇ, M., Avrupa Topluluklarının Kurumsal ve Hukuksal Yapısı, Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi, 1993.
- KALTENTHALER, K., 2006. Policymaking in the European Central Bank, Littlefield Publishing, Maryland.
- ÖZDEŞER H., "Avrupa Merkez Bankası'nın (AMB) Euro Yönetimindeki Etkinlik Sorununun Analizi", YÖNETİM VE EKONOMİ, Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F., Manisa, C.22, S.2, 2015, ss. 467- 482.
- THOMSON, R., HOSLİ, M., 2006. Who has Power İn the EU? The Commission, Council and Parliament in Legislative Decision-Making, Journal of Common Market Studies (JCMS), 44 (2), ss.391-417.
- TUYGUN, S., F.2016, "Ulusötesi Bir Çıkar Grubu Sistemi Olarak Avrupa Birliği: Türk Çıkar Gruplarının Örgütlenme Ve Avrupa Birliği Kurumları Karar Alma Süreçlerindeki Etkinliği", Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi.
- TÜRKİYE CUMHURİYETİ MERKEZ BANKASI (TCMB),
<http://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/8ad4ae04-a592-4a87-9185-a7c05cfb07a4/Parasal-AMB.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-8ad4ae04-a592-4a87-9185-a7c05cfb07a4-m3fBagq>
- ÜLGER, İ.K., Avrupa Birliği El Kitabı: Kavramlar, Kurumlar, Kişiler, Ankara:Seçkin Yayınları, 2003.
- WATTS, D. 2007. Pressure Groups, Edinburgh University Press, Edinburgh.